

Embedsmænd skaber den største efterspørgsel efter viden og forskning

Det er de ministerielle embedsmænd – snarere end politikerne – der er mest optaget af at underbygge politiske tiltag med viden og forskning. Det er en af konklusionerne fra en aktuel interviewundersøgelse af embedsmænd i Storbritannien, Nederlandene, Finland og EU-Kommissionen, som konsulentfirmaet Technopolis har gennemført for DFiR.

Undersøgelsen er en del af et projekt, der undersøger en række udvalgte ministeriers praksis for brug af forskningsbaseret viden, og en undersøgelse af praksis i de tilsvarende ministerier i Danmark er allerede i fuld gang.

Videnproducent, -deler og -kunde

Ministerier er på én gang videnproducent, videndeler og videnkunde. Disse tre roller skal ministerierne håndtere på "en intelligent måde", når den rådgiver sin minister og implementerer politiske tiltag.

Rapporten fremhæver en række udviklingstendenser fra ministeriernes perspektiv. Bl.a.

- er betydningen af ministeriernes egne forskningsinstitutioner mindsket.
- er viden i stadig større omfang hentet uden for ministerierne (både fra universiteter og private konsulenter mv.)
- er der sket en markedsføring af videnbaserede tjenesteydelser.
- er ministeriernes ressourcer til at generere og analysere viden og evidens mindsket.

Desuden ønsker interessenter og borgere større transparens ved politiske beslutningsprocesser, der involverer viden og forskning.

Udfordringer

Rapporten viser, at udfordringerne ved indhentning og brug af forskningsbaseret viden i ministerierne er håndteringen af:

- input på rette tid og sted i beslutningsprocessen.
- kvalitet, uvildig rådgivning og transparens

- dialog og koordination på tværs af regering og ministerier

Heroveni er de enkelte ministerier i dag underlagt et dobbelt og til tider modsatrettet pres. For at få øgede bevillinger til tiltag på sit område skal et ministerium kunne dokumentere, at det bruger midlerne effektivt, ansvarligt og med klare formål. Samtidig er der fra samfundets side øgede forventninger til, at det enkelte ministerium forholder sig til komplekse samfundsspørgsmål og langsigtede politiske udfordringer både på sit ansvarsområde og i samfundet generelt. I sidstnævnte tilfælde bliver det vigtigt at forstå sammenhængen mellem de forskellige politikområder, da tiltag på et område kan have stor indvirkning og/eller konsekvenser for andre. Denne viden og forståelse er svær at kvantificere og måle og relaterer sig ikke nødvendigvis til de aktuelle spørgsmål på politiske dagsorden. En sådan opgave kan, ifølge rapporten, derfor let mangle at blive prioriteret af regeringen og i det enkelte ministerium.

Potentiale for forbedring

Blandt de interviewede embedsmænd er det opfattelsen, at der er potentiale for at øge og forbedre ministeriernes indhentning og brug af forskningsbaseret viden i forhold til aktuel praksis. Ligeledes er det opfattelsen, at dialog og videndeling mellem ministerierne om, hvordan politiske tiltag virker og deres samfundsøkonomiske effekt med fordel kan styrkes. Det vil kunne medvirke til både at øge kvaliteten og legitimiteten af nye tiltag.

Ansvar for videnbasen

Et grundsynspunkt i rapporten er, at et ministerium selv har et hovedansvar for, at der eksisterer en videnbase i form af fagpersoner og enheder, der løbende producerer viden om effekterne af de politiske tiltag på sit område.

Et vigtigt led i kæden

Kapaciteten i det enkelte ministerium til at indhente og anvende viden er et vigtigt led i den samlede værdikæde. Kapaciteten består af

det personale og de organisatoriske rammer, der indhenter relevant viden og som omsætter den i den politiske beslutningsproces.

Kapaciteten skal både være tilstrækkelig til at sikre kvalitet og til at tilegne og anvende den viden, der bruges til rådgivning, udvikling og implementering af politiske tiltag fra minister og/eller regeringen.

Kapaciteten skal både være indrettet, så den på den ene side gør ministeriet i stand til at handle i forhold til pludseligt opståede behov. Det gælder eksempelvis håndtering af vulkan- aske eller ebola eller andre typer af sager, der kræver hurtig handling fra ministeren. På den anden side skal kapaciteten også gøre ministeriet i stand til at bearbejde nye tanker og for- slag, der kan skabe fornyelse og langsigtet ud- vikling i sin samfundssektor ved brug af viden, evaluering og forskning.

Forskellige løsninger

Rapporten viser, at der i de enkelte lande og i de enkelte ministerier er fundet forskellige måder at understøtte de ovennævnte dimensi- oner af kapaciteten. Der er eksempelvis i Stor- britannien lagt vægt på, at ministerierne er i stand til effektivt og fleksibelt at reagere hur- tigt uanset, hvor informationen kommer fra. Rapporten fremhæver bl.a. de særlige viden- skabelige rådgivere, som via personlige kon- takter og netværk kan indhente viden til brug for den politiske beslutningsproces. I Neder- landene er der lagt vægt på koordinationsev- nen og det langsigtede perspektiv. Alle sek- torministerierne har således en videnkoordi- nator og et 'kontor for viden' i tilknytning til departementschefen, og hvert ministerium fremlægger en forskningsstrategi.

Råd og udvalg legitimerer tiltag

Rapporten finder, at ministerierne generelt ikke indhenter viden til politikudvikling fra råd og udvalg, og at de kun har en begrænset effekt på politikudviklingen i de enkelte mini- sterier. Ifølge rapporten har råd og udvalg en anden betydning. De er nyttige brobyggere el- ler overførere af viden mellem det politiske ni- veau på den ene side og forsknings- og viden- miljøerne på den anden side. Råd og udvalg kan også benyttes til at vurdere kvaliteten af den eksisterende eller ny viden på et område. Dermed er de med til at legitimere den fore- slåede og/eller den førte politik.

Fare for binding til for få videnmiljøer

Rapporten viser, at embedsmænd i praksis of- te kun er i kontakt med et begrænset antal personer og forskningsmiljøer. Rammeaftaler kan være med til at binde ministeriet til nogle få, bestemte videnmiljøer. Rapporten peger også på, at ministerierne kun i beskedent om-

fang benytter udenlandske forskningsinstitut- ter eller konsulenter, som leverandører af in- put til politiske beslutningsprocesser. Disse to forhold kan udgøre en risiko for kvaliteten af den viden og rådgivning, som ministerierne videregiver til det politiske niveau.

Det videre forløb

Rapporten indeholder også 10 opmærksom- hedspunkter, som viser, hvad der samlet set anses for at være nyttig praksis i de undersøgte ministerier. Det gælder bl.a. betydningen af videnstrategier, fremsyn og netværk. I sit vide- re arbejde med emnet vil DFIR derfor tage ud- gangspunkt i disse punkter og ovenstående re- sultater og eksempler.

I projektets næste fase har DFIR bedt Rambøll om at undersøge, hvordan ministerier i Dan- mark indhenter og bruger forskningsbaseret viden i politikdannelsen. En undersøgelse af disse forhold i Danmark vil vise, om der er væ- sentlige forskelle i erfaringer og praksis i for- hold til de andre lande. I sit videre arbejde vil DFIR søge at belyse, hvordan ministerierne rent faktisk benytter de offentlige forsknings- institutioner og andre videnmiljøer til at få til- vejbragt den viden og forskning, der benyttes i den politiske beslutningsproces. Det gælder såvel eksisterende viden som ny forskning. DFIR vil også belyse rammerne for, hvordan videnmiljøer bedre kan spille ind den politiske beslutningsproces med relevant input.

For yderligere information kontakt:

Formand

Jens Oddershede

Telefon +45 40401097

Mail: jod@sdu.dk

Henvisninger

DFIR: 'Den forskningsbaserede viden i poli- tikudvikling', i Viden i spil. Danmarks For- sknings- og Innovationspolitiske Råds årsrap- port 2014. DFIR, 2015.

Technopolis: The Place of Research-based Ev- idence in Policymaking. June 2015. (På DFIRs hjemmeside er rapporten p.g.a. omfanget delt i en hovedrapport og en bilagsrapport)